30/08/2019

Ο Βίος του Οσίου Ηλία του Νέου

/ Βίοι Αγίων

Όπως αναφέρεται στον βίο του ο Όσιος γεννήθηκε στην Έννα της Σικελίας και έλαβε το όνομα Ιωάννης. Ο ανώνυμος βιογράφος του πληροφορεί ότι σε ηλικία δώδεκα ετών δίδασκε με σοφία τους μεγαλυτέρους, ώστε «διδάσκοντος αυτού, οι φιλόκαλοι πάντες έχαιρον. εώρων γαρ εν παιδική ηλικία γηραιόν φρόνημα, και οι μεν ως προφήτη προσείχον, οι δε ως υπ” αγγέλων μεμυσταγωγημένω εθαύμαζον…» (1). Με την παιδική ηλικία του συμπίπτει η πρώτη περίοδος της Αραβοκρατίας της Σικελίας, ενώ και ο ίδιος δεινοπαθεί από τις αναστατώσεις της εποχής.

Πιάστηκε δύο φορές αιχμάλωτος. Την πρώτη σε μια επιδρομή Σαρακηνών και τη δεύτερη από Αγαρηνούς που τον πωλούν σε κάποιον ο οποίος τον μεταφέρει στην Αφρική (επικράτεια των Αγκλαβιτών, σημερινή Τυνησία και Αλγερία). Εκεί μεταπωλείται σε έναν πλούσιο βυρσοδέψη, ο οποίος τον εκτιμά και τον καθιστά

πρόσωπο της απολύτου εμπιστοσύνης του. Τα πράγματα αλλάζουν όταν επαναλαμβάνεται στη ζωή του η περιπέτεια του Ιωσήφ της Παλαιάς Διαθήκης. Η άρνηση του Ιωάννη να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της συζύγου του κυρίου του γίνεται αιτία σκευωρίας. Η αδικία διορθώνεται, όταν ο κύριός του συλλαμβάνει τη γυναίκα του με άλλον. Πληρώνοντας για την απελευθέρωσή του, φεύγει από το σπίτι εκείνο, μένοντας μόνος και προσευχόμενος.

Αποφασίζει να πάει στην Παλαιστίνη «ίνα το άγιον των μοναζόντων ενδύσηται σχήμα» (2). Στην Αγία Πόλη φθάνει τον Απρίλιο, ενώ ο Πατριάρχης εκείνου του καιρού, Ηλίας, (3) τον καλεί και συναντώντας τον «θεωρώ -έφη- εν κοσμικώ σχήματι μοναδικήν εν σοι και πολιτείαν και φρόνησιν. Του δε εξειπόντος αυτώ πάντα τα εν τη καρδία αυτού, λαβών αυτόν ο του Θεού ιεράρχης κάτεισιν έμπροσθεν του αγίου Κρανίου και, ποιήσας ευχήν επ” αυτώ, ενδιδύσκει αυτόν το άγιον των μοναζόντων σχήμα, Ηλίαν δε μετωνόμασεν αξιωθείς παρ” αυτού» (4).

Επισκέπτεται τους Αγίους Τόπους και το Όρος Σινά, όπου διαμένει τρία χρόνια προκειμένου να λάβει τη βασική παίδευσή του ως μοναχός. (5) Από το Σίναιον Όρος μεταβαίνει στην Αλεξάνδρεια και από εκεί προς την Περσία, προκειμένου να δει και προσκυνήσει τον τόπο όπου αγωνίσθηκαν οι τρεις Παίδες και ο προφήτης Δανιήλ. Αλλάζει όμως πορεία, ένεκα βαρβαρικής επανάστασης, και φθάνει στην Αντιόχεια. Διαμένοντας εδώ, πληροφορείται άνωθεν, ότι πρέπει να επιστρέψει στον τόπο του και να κατασκευάσει ασκητική παλαίστρα. «Και δη αναστάς, είχετο της οδού. ήδει γαρ ο καθαρός τη καρδία τίσιν υπακούειν χρη».(6) Osios Hlias Neos' Στην επιστροφή διέρχεται την Αφρική και περνά απέναντι στη Σικελία και στην Πάνορμο. Μεταβαίνοντας στην πόλη των Ταυρομενιτών, (7) τον πλησιάζει κάποιος επιφανής νέος παρακαλώντας τον να τον κάνει μοναχό. Διαβλέποντας ο Ηλίας ότι επρόκειτο να διαπρέψει στη μοναχική ζωή, αφού τον παρέλαβε, τον έκειρε μετωνομάζοντάς τον Δανιήλ. Ο Ηλίας πληροφορείται ότι η πόλη θα υποστεί πολλά από τους Αγαρηνούς και έτσι αναχωρεί με τον πιστό μαθητή και συνασκητή του Δανιήλ για την Πελοπόννησο. «Διατριβόντων δε αυτών εν τοις της Σπάρτης μέρεσι (πόλις δε αύτη Λακωνική), κατήντησαν εν τινι νεώ των Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού». (8) Καταπλέοντας στο Βουθρωτό της Ηπείρου και κινδυνεύοντας να τιμωρηθούν σκληρά ένεκα συκοφαντίας, ελεύθεροι πλέον περνούν στην Κέρκυρα. Από εκεί «ευπλοήσαντες, απήραν εν τοις της Καλαβρίας μέρεσιν και, ελθόντες εν τω δηλωθέντι τω οσίω Ηλία τόπω, ότε ην εν Αντιοχεία, τω επονομαζομένω Σαλίναις, την ασκητικήν παλαίστραν επήξαντο... Πολλάκις δε και εν ετέροις τόποις μεταβαίνοντες οι θεοφιλείς ούτοι πατέρες, ήκιστα την ησυχίαν ήμειβον, αλλ" οι αυτοί ήσαν, και καταμόνας ασκούμενοι και κοσμικοίς συνδιάγοντες και τους τόπους αμείβοντες. τοις γαρ κατά Θεόν ζώσι πας τόπος ασφαλής. ου γαρ εν τόπω η αρετή περιγράφεται ».(9)

Με την επιδρομή των Αράβων στο Ρήγιο ο όσιος αναγκάζεται να φύγει από το μοναστήρι του για την Πάτρα, αλλά πάλι επιστρέφει στην Καλαβρία. Ο όσιος Ηλίας ο Νέος, γέρων πια, μένει στο μοναστήρι του και η φήμη του φθάνει μέχρι την Βασιλεύουσα, από όπου καλείται από τον ίδιο τον αυτοκράτορα. (10) Προβλέποντας το τέλος του πληροφορεί τον Δανιήλ ότι «μόνον την οδόν ανύομεν, τέκνον. ούτε γαρ εμέ ο βασιλεύς όψεται, ούτε εκείνον εγώ» (11) και ξεκινώντας από την Καλαβρία για την Κων/πολη περνούν τη Ναύπακτο και φθάνουν στη Θεσσαλονίκη. Συνειδητοποιώντας τη δύναμη «της νόσου επί πλείον επιτιθεμένης αυτώ», (12) και προβλέποντας ότι σε λίγο θα τον εγκατέλειπαν οι δυνάμεις, παραδίδει στον Δανιήλ τις τελευταίες οδηγίες. Ο Όσιος εκοιμήθη, ογδόντα ετών, στις 17 Αυγούστου του 903. Το σκήνωμά του έμεινε δέκα μήνες στη Θεσσαλονίκη και λίγο πριν την άλωσή της μεταφέρθηκε στη μονή των Σαλινών. (13)

Ἀπολυτίκιον Ὁσίου Ἠλία τοῦ Νέου

Ἦχος α’ – Τῆς ἐρήμου πολίτης

Τῶν ὁσίων τό κλέος καί Θεσβίτου συνώνυμον, τόν ἐκ Σικελίας φανέντα καί ἐν Λακωνίᾳ ἀσκήσαντα· συνόμιλον τῶν Ἰαματικών, τὸν σώζοντα ἡμᾶς ἐκ πειρασμῶν· προοράσεων γάρ θείων, τόν μηνυτήν, Ἠλίαν εὐφημήσωμεν· δόξα τῷ σέ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ θαυμαστώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργούντι διά σου πᾶσιν ἰάματα.

Ἑορτή Ἁγίου: 17 Αὐγούστου & Λακώνων Ἁγίων (Β’ Κυριακή Νηστειῶν)

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

823 περίπου: Γέννηση Οσίου στην Έννα Σικελίας.
828: Οι Σαρακηνοί της Καρχηδόνας κουρσεύουν την Έννα. Ο Οσιος (κατά κόσμον Ιωάννης) βρίσκεται στο κάστρο της Αγίας Μαρίας.
837: Αιχμαλωτίζεται από τους Αγαρηνούς. Πωλείται ως δούλος σε χριστιανό βυρσοδέψη.
Έως το 877: Αιχμαλωσία του στη χώρα των Σαρακηνών (σημερινή Τυνησία ή Αλγερία).
878, Απρίλιος: Άφιξή του στα Ιεροσόλυμα. Την ίδια χρονιά κείρεται μοναχός από τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων Ηλία (878-907) και λαμβάνει το όνομά του.
878: Μετάβαση στη Μονή του Θεοβαδίστου Όρους Σινά, όπου παραμένει τρία έτη. Κατόπιν βρίσκεται στο Ταυρομένιο της Σικελίας όπου συναντάται με τον πιστό μαθητή του Δανιήλ.
881: Άλωση Ταυρομενίου από τους Άραβες. Ο Ηλίας με τον Δανιήλ βρίσκονται στα μέρη της Λακωνίας και ασκητεύουν στην περιοχή όπου υπάρχει σήμερα η Ι. Μονή Αγ. Αναργύρων Πάρνωνος. Στη συνέχεια μεταβαίνουν στην Καλαβρία όπου στην περιοχή των Σαλινών ιδρύουν το Μοναστήρι τους.
885 και μετά: Βρίσκονται στη Ρώμη κοντά στον πάπα Στέφανο (885-891).
888, Σεπτέμβριος: Επιδρομή και λεηλασία Ρηγίου από Σαρακηνούς. Ο Όσιος Ηλίας με τον συνασκητή του Δανιήλ βρίσκονται στην Πάτρα.
899: Ο Ηλίας αποσύρεται και ησυχάζει στα βουνά του Μεσοβιάνου.
901, 10 Ιουνίου: Άλωση του Ρηγίου από τον Βουλαμβέ. Ο Όσιος βρίσκεται στο κάστρο της Αγίας Χριστίνας.
903, 17 Αυγούστου: Οσιακή κοίμηση του Ηλία στη Θεσσαλονίκη σε ηλικία 80 ετών.
904, 7 Ιουλίου: Άλωση της Θεσσαλονίκης την οποία είχε προφητεύσει ο όσιος.

———————————————————————————————————————

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

■ 1. G.Rossi Taibbi. Vita di Sant’Elia il Giovane, Istituto Siciliano di studi Bizantini e Neoellenici. Palermo 1962, σ. 8 § 5.

■ 2. Βλ. ό.π., σ. 22 § 14.

■ 3. Ηλίας, Πατριάρχης Ιεροσολύμων (878-907 μ.Χ.).

■ 4. Βλ. G.Rossi Taibbi, ό.π., σ. 28 § 18.

■ 5. «Γενόμενος ουν εκεί και τριετή χρόνον ενδιατρίψας, την εκάστου των πατέρων ανίχνευε πολιτείαν και το της σπουδής πλεονέκτημα, και του μεν το χαίρειν, του δε το προς τας ευχάς σύντονον διεσκόπει, άλλου το αόργητον, ετέρου το φιλάνθρω-πον. και πάντων ομού την εις Χριστόν ευσέβειαν και την προς αλλήλους αγάπην και συμφωνίαν κατεμάνθανε, την πραότητα, την μακροθυμίαν, τας αγρυπνίας, τας χαμευνίας, την εγκράτειαν. Ταύτα πάντα συνάξας εις εαυτόν, εσπούδαζεν εν εαυτώ τα πάντα δεικνύναι, αναβάσεις εν τη καρδία τιθέμενος και από δόξης εις δόξαν μεταβαίνων και ρυθμιζόμενος». Βλ. ό.π., σ. 30 § 20.

■ 6. Βλ. ό.π., σ. 32 § 22.

■ 7. Ταυρομένιον είναι η σημερινή Taormina της Σικελίας.

■ 8. Βλ. G.Rossi Taibbi, ό.π. σ. 40 § 27.

■ 9. Βλ. ό.π., σσ. 44-46 § 30.

■ 10. Λέων ΣΤ’ ο Σοφός (886-912).

■ 11. Βλ. G . Rossi Taibbi, ό.π., σ. 106 § 66.

■ 12. Βλ. ό.π.. σ. 112 § 70.

■ 13. Σχετικά με τη θέση της μονής του Οσίου, ο Μοναχός Κοσμάς αναφέρει: «Το άγιο λείψανό του μεταφέρθηκε στη χώρα των Σαλινών λίγο πιο πάνω από το Ρήγιο, όπου είχε κτίσει το μοναστήρι του στα 884. Στο ίδιο μοναστήρι έζησε κι ετάφη λίγο αργότερα και ο όσιος Φιλάρετος. Σήμερα δεν σώζεται τίποτε από το μοναστήρι». Βλ. Ανωνύμου μοναχού, Βίος και πολιτεία του Οσίου πατρός ημών Ηλία του Νέου (του Σικελιώτη) και η ακολουθία του Οσίου, ποίημα Προκοπίου μοναχού. Επιμέλεια εκδόσεως και μετάφραση στη Νέα Ελληνική, Αγιορείτου Μονάχου Κοσμά, εκδ. ΑΚΡΙΤΑΣ. Αθήνα 1993, σ. 21.

ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΑΛΙΕΥΟΥΜΕ ΕΚ ΤΟΥ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ